

Rekomendacijos žaliesiems pirkimams

Kuras ir degalai

Apibrėžtis ir taikymo sritys

Kuro ir degalų produktų grupę sudaro produktai, nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakyme Nr. D1-508 „Dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas).

Produktų grupę sudaro:

Kuras (išskyrus gamtines dujas ir šildymui ar maisto ruošai naudojamas suskystintas naftos dujas): įsigyjamas biomasės kuras (įskaitant biodujas, biokurą, biometaną, biotepalus ir bioalyvas) arba iš atsinaujinančių išteklių pagaminti nebiologiniai skystieji ir dujiniai degalai, kaip apibrėžta [Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme](#) (toliau – AIEJ).

Degalai: įsigijami degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių, kaip apibrėžta [Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme](#) (toliau – ADJ).

Žaliųjų viešųjų pirkimų reikalavimai ir minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra nustatyti Tvarkos apraše. Kuro ir degalų grupei minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra nustatyti Tvarkos aprašo 2 priedo XIX skyriuje, todėl pirkimų vykdytojas turi taikyti nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus.

Šiame dokumente pateikiamos rekomendacijos ir aplinkos apsaugos kriterijai bei praktiniai patarimai yra parengti atsižvelgiant į Tvarkos apraše nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus bei Aplinkos ministerijos specialistų nuomone. Šio rekomendacijų rinkinio tikslas yra ugdyti aplinkosauginį sąmoningumą ir palengvinti pirkimų vykdytojams taikyti minimalius aplinkos apsaugos kriterijus vykdant degalų ir kuro viešuosius pirkimus.

Bendrosios rekomendacijos

Atkreipiame dėmesį, kad tik sertifikuoto ir ŠESD bei tvarumo kriterijus atitinkančio kuro ir degalų pirkimai yra laikytini žaliaisiais. Aplinkos ministerijos specialistai pastebi, kad vykdant žaliuosius kuro ir degalų pirkimai galima susidurti su sunkumais, nes rinkoje pažangaus kuro ir degalų rūšių šiuo metu nėra daug. Todėl, raginame pirkimų vykdytojus vykdyti išsamias rinkos konsultacijas, konsultuotis su energetikos srityje veikiančių valstybinių įstaigų specialistais dėl galimybių įsigyti tvarų ir sertifikuotą kurą ir degalus. Atkreipiame dėmesį, kad tvaraus kuro ir degalų įsigijimai prisideda prie Lietuvos transporto, energetikos ir klimato kaitos politikos strateginių tikslų pasiekimo. Viešojo sektoriaus įstaigos turėtų rodyti pavyzdį ir įsigyti tik pažangų kurą ir degalus, ateityje pereinant prie 100 proc. žaliosios energetikos įtraukiant tokias kuro ir degalų rūšis kaip žalioji elektra ir žaliasis vandenilis.

Tvarkos apraše nustatoma galimybė rinktis kitas alternatyvas atsižvelgiant į pirkimo vykdytojo galimybes:

Nuo 2024 m. liepos 1 d. įsigalioja Tvarkos aprašo 7¹ papunktis, kuriame teigiama, kad jeigu pirkimo vykdytojas įsivertina, kad nėra galimybės kuro ar degalų, atitinkančių Tvarkos aprašo 2 priedo XIX skyriuje nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, pritaikyti eksploatuojant turimą įrangą ar techniką, arba atlikęs planuojamo pirkimo rinkos tyrimą ar konsultaciją dėl kuro ar degalų, atitinkančių minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, nustato, jog šio kuro ar degalų rinkoje nėra, ar toks pirkimas būtų neracionalus ekonominiu požiūriu, jis gali vykdyti žaliąjį pirkimą vadovaudamasis kitu Tvarkos aprašo 4 punkto papunkčiu(-ais).

Rekomendacijos kurui

Aplinkos ministerijos specialistų nuomone, geriausia įsigyti biomasės kurą pagamintą iš 100 proc. biologiškai skaidžių biologinės kilmės žemės ūkio, miškų ūkio ir susijusių pramonės šakų, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, žaliavų, atliekų ir liekanų, įskaitant augalines ir gyvūnines medžiagas, taip pat biologiškai skaidžias pramonines ir komunalines atliekas, pavyzdžiui: biodujos, biokuras, biometanas, biotepalai ir bioalyvos. Taip pat galėtų būti įsigyjamas ir žaliasis vandenilis.

Atitiktį įrodantys dokumentai – kilmės garantijos arba kuro tvarumo charakteristikas patvirtinantys dokumentai. Pirkimų vykdytojas turėtų įsitikinti, kad įsigyjamas biomasės kuras turėtų kilmės garantiją, kurioje būtų nurodoma, kad kuras yra pagamintas iš 100 proc. atsinaujinančių išteklių. Kilmės garantijų paskirtis yra reglamentuojama AIEĮ 28 str., o kilmės garantijų išdavimas, perdavimas ir naudojamas reglamentuojamas AIEĮ 29 str. Įsigyjant biokurą (ir žaliąjį vandenilį ateityje) galima prašyti tiekėjo pateikti kuro tvarumo charakteristikas patvirtinančius dokumentus, kuriuos kuro gamintojams išduoda nepriklausomos sertifikavimo schemas arba tokius dokumentus gali išrašyti pats gamintojas, jeigu jis yra sertifikuotas pagal Europos Komisijos ar nacionalines patvirtintas schemas.

Rekomendacijos degalams

Tvarkos apraše nustatyta, kad žaliuoju pirkimu yra laikomi tokie degalų pirkimai, kuriais įsigyjami degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių, pavyzdžiui biodegalai, biodujos, elektros energija ir nebiologiniai skystieji ir dujiniai degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių. Šiais degalais transporto sektoriuje siekiama pakeisti įprastinius naftos degalus.

Pažymėtina, kad pirkimo vykdytojas ne visais atvejais turi galimybes naudoti atsinaujinančių energijos išteklių degalus dėl tam tikrų eksploatuojamos transporto įrangos ar technikos parametrų, ar dėl to, kad tokių degalų nėra rinkoje (žr. Tvarkos aprašo 7¹ p.). Atsižvelgiant į tai, pirkimo vykdytojas gali vykdyti žaliąjį pirkimą įsigydamas alternatyviuosius degalus (kaip apibrėžta ADĮ), kuriais iš dalies būtų galima pakeisti įprastinius naftos degalus. Tokių alternatyviųjų degalų sudėtyje turėtų būti ne mažiau kaip 20 proc. biodalies. Rekomenduojama, kad biodalis alternatyviuose degaluose būtų kaip įmanoma didesnė (pvz., 30, 40, 60, 80 proc.), atsižvelgiant į pirkimo vykdytojo eksploatuojama įrangą ar techniką bei kitus aspektus. Pirkimo vykdytojas aplinkos apsaugos kriterijus dėl minimalios biodalies, skaičiuojant pagal bendrą degalų ir biodegalų mišinio energinę vertę, gali nustatyti vadovaudamasis Tvarkos aprašo 4.4.4.2 aplinkosauginiu principu – prekei pagaminti, tiekti ir (ar) naudoti, paslaugai teikti ar darbams atlikti sunaudojama mažiau elektros energijos ir (ar) naudojama energija iš atsinaujinančių energijos išteklių.

Atkreipiame dėmesį, kad įprastos kokybės dyzelinas ar benzinai pagal galiojantį reglamentavimą turi minimalias biopriemaišas. Įprastinės kokybės degalai, kurie atitinka minimalius ADĮ 16 str. nustatytus reikalavimus dėl juose esančios minimalios biodalies, pavyzdžiui, nuo 2024 metų – ne mažiau kaip 7,8 procentinio punkto, aplinkosauginiu požiūriu nėra laikytini pakankamai pažangūs, todėl toks pirkimas nėra laikomas žaliuoju.

Pabrėžiama, kad tik sertifikatą turintys biodegalai gali būti laikomi atitinkančiais ADĮ reikalavimus, pvz.: tokie biodegalai registruojami [DAEI sistemoje](#) ir už juos suteikiami DAEI vienetai, arba turintys atitinkamas kilmės garantijas.

Atitiktį įrodantys dokumentai – sertifikatai / degalų tvarumo charakteristikas patvirtinantys dokumentai. Pagal ADĮ 20 str. 5 dalį: „Lietuvos Respublikos vidaus rinkoje turi būti prekiaujama tik Lietuvos ir (ar) Europos standartų reikalavimus ir privalomuosius naftos produktų, biodegalų ir skystųjų degalų kokybės rodiklius atitinkančiais degalų ir biodegalų mišiniais. Degalų atitiktį galima patikrinti per tvarumo charakteristikas patvirtinančius dokumentus, kurie parodo iš ko yra pagaminti degalai, koks jų ŠESD emisijų sumažinimas. Tokius dokumentus gali išrašyti pats gamintojas, jeigu jis yra sertifikuotas pagal Europos Komisijos ar nacionalines patvirtintas schemas.“

Darnaus vystymosi tikslai

Perėjimas prie švarios energijos ir atsinaujinančių išteklių kovoje su klimato kaita yra pabrėžiama Jungtinių Tautų „Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 metų“, kurioje yra numatomi šie uždaviniai, susiję su kuro ir degalų produktų grupe:

7.2. Iki 2030 metų labai padidinti atsinaujinančiosios energijos dalį pasaulinės energijos rūšių derinyje.

13.2. Įtraukti klimato kaitos priemones į nacionalinę politiką, strategijas ir planavimą.

Rekomenduojame peržiūrėti Aplinkos ministerijos specialistų parengtas rekomendacijas kitoms produktų grupėms

Naudingos nuorodos:

- Informaciją apie žaliuosius pirkimus galite rasti Aplinkos ministerijos tinklalapio [Žaliųjų pirkimų skiltyje](#)
- Apsilankykite [Viešųjų pirkimų tarnybos Žaliųjų pirkimų polapyje](#)
- Susipažinkite kaip sekasi pirkti žaliai Viešųjų pirkimų tarnybos [švieslentėje](#)
- Peržiūrėkite praktinius pavyzdžius Viešųjų pirkimų tarnybos naudojantis įrankiu [Žalieji pirkimai pagal pirkimų skelbimuose pildomą informaciją](#)
- Susipažinkite su Viešųjų pirkimų tarnybos 2023 m. įvykdytų žaliųjų viešųjų pirkimų rezultatų [ataskaita](#)
- Naujienlaiškius apie darniuosius pirkimus galite rasti [čia](#)

Turite klausimų, susijusių su žaliaisiais pirkimais?

Žaliųjų pirkimų vykdymo klausimais konsultuoja Viešųjų pirkimų tarnybos Darnųjų pirkimų skyrius (klausk@vpt.lt)

Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija